Dikter

Bokutgåva

I kommission hos Z. Hæggströms förlags-expedition, Stockholm 1884.

TILL MIN MODER.

Jag drifver utan mål och med i kvällens tätnande dimma. Butikens ljus genom rutan blekt på vattenpölarne glimma.

Det blir så underligt varmt och vekt, det skymmer i sömntungt sinne, och tankarne hviska i brokigt stim i minnenas dunkel derinne. –

En töcknig dag vi gingo ut. Det skar uti landsvägsgruset, och fallande droppars plask slog in i klagande pilträdssuset.

Om mångt och mycket talte vi, då natten lent sig sänkte och rundt ikring från hus och gård de fladdrande ljusen blänkte.

Och mörkret gaf mig mod till tal; så löste jag alla tömmar, och orden klungo om framtidsdåd och prunkande ungdomsdrömmar. –

Jag lyssnar till en skön melodi i dämpade, veka toner. Nu ser jag allt genom immigt glas af krossade illusioner.

ALLTING GODT.

Om emigrationen i våra dagar *höll i onsdags i folkhögskolan å Hvilan professor A. Nyblæus från Lund offentlig föreläsning, hvari framhölls samhällets pligt att skydda den enskilde samt jemväl betonades den enskildes skyldigheter mot det samhälle, mot det fädernes- land, som sett honom födas. De tvingande om- ständigheter, hvilka skulle göra det för den en- skilde tillåtligt att emigrera, ansåg tal. kunna vara: politiskt eller religiöst tvång, öfverbefolk- ning o. s. v. Men något af dessa skäl för ut- vandring ansåg hr N. icke nu förefinnas.* (Ur en skånsk tidning Mars 1883.)

1.

Tungt det var det sista året: torfven våt och ondt om maten, mögladt bröd ej ville räcka, mjölken sinade ur faten. Uti tunna råghalmstaket ruskor refvos loss af blåsten, klenad lervägg sprack itu i sommarsoln och vinterfrosten.

Senhöst kom med råa dimmor, blåst och slask. Dess stört- regnsskurar trummade på lappad ruta, stötte hårdt mot spruckna murar, trängde in i väggens lera, takets halm och loftets bräder, medan in igenom stugan svepte himlens vind och väder.

Ute, der längs öde marker senhöstblåsten envist stryker, molnen ila snabbt hän öfver trädens toppar, regnet ryker, och der tungt för plogen pusta magra, svetta arbetskampar, uti hal och uppblött fåra fram med tröga fjät han stampar.

Och i stora klumpar jorden segt sig vid hans träskor hänger, och den skarpa vätan kyligt in på bara huden tränger. Foten slinter allt emellan. Så med ryggen krökt han vankar i den långa senhöstdagen fram i hatfullt bittra tankar.

Men der hemma hustrun träget på en trasig strumpa stickar, böjer stundom tröttad handled, stirrar ut med slöa blickar.

Liksom bylten utaf trasor, sammankrupna, barnen sitta, med en glasig glans i ögat fånigt, stelt och dödt de titta.

Och mot munnen hårdt de trycka händerna, som köld- rödt lysa, medan deras magra lemmar uti isig frossa rysa. Men den kalla fukten binder munnar hop och lamslår tungor, suges in i hudens porer, andas ned i sjuka lungor.

2.

Det är så dämpadt stilla i prydligt arbetsrum, der regngrå dager faller och luften sveper ljum. Sitt sammetslena hölje kring huden värmen slår, och brasans lätta skimmer på mjuka mattor står.

Men ute sväfva molnen i glest och rökigt grått, och blåsten sopar och slungar en diger skur af vått.

Än dansar det så sakta som genom porfin sil, än häller det ned och öser i strid och svalande il.

Det piskar hårdt på rutan och flyter tjockt derpå, och hus och gårdar inne i täta töcknet stå. Men uret sakta knäpper, och luften sveper ljum. Det är så dämpadt stilla i prydligt arbetsrum.

Den lärde mannen sitter framför sitt arbetsbord. För sina djupa tankar han söker klara ord.

Och framför honom ligger ett börjadt manuskript, och lätt deröfver glider ett sirligt elfenstift.

På vida hafvet länkar han fantasiens slup. Med tankens lod han pejlar dess alla dolda djup. Och brasan muntert sprakar, och luften sveper ljum vid urets sakta knäpp i den lärdes arbetsrum.

3.

Der är till trängsel proppadt i folkhögskolans sal. Man svettas och man knuffas och lyss till höglärdt tal. Professorn intresserar sig varmt för folkets sak, och derför nu han kommit inunder dess eget tak.

Han visar, hur sig saken rent filosofiskt ter. Från fosterlandets synpunkt han kritiskt an den ser. Och summan af det hela: att allt är godt och väl; att lemna gamla Sverige det fins ej minsta skäl.

Från unga strupar skallar en sång om starka band, som bonden sammanknyta med kung och fosterland. Och grofva händer knäppas, och ögon fuktas smått, och rörd den lärde småler, och allt är gladt och godt.

IDYLLER.

»Krukan går så länge till vatten, att hon slutligen brister.»

1.

Våta, smutsgrå skyar sväfva, dimman biter, fuktigt rå. Byarne i regndis skymta. Dunklet faller hastigt på.

Mörkret tätnar. Blåsten susar, svårmodstung och sorgesam. Rundt från alla gårdar glimma tända kvällsljus dunstigt fram.

Uti lergult dikesvatten har han stått den hela dag, tryckt sin fot mot tunga spaden, gräft med jemna, hårda tag.

Han har frusit stel, då blåsten skarpt hän öfver slätten strök. Han har känt som köldhvasst nålstygn regn, som grått längs marken rök. –

Vet du, huru sjuka tankar krama fram ett ångestljud, medan svälda blåsor svida uppå handens sträfva hud?

Och då ryggen våldsamt värker, krökt af slit i långa år, känner du, hur modet böjes, gikten rundt i sinnet står?

2.

Tröskmaskinens hjulverk slungar skrynklad sädeskärfve fram, och i gråa qvastar sprutar halmens rökigt täta dam.

Hvasst det hväser, doft det bullrar, halmen binds i stora fång. Jemt i logens skymning ljuder hjulens monotona sång.

Uti hudens rispor sticka axets tandadt skarpa spröt. Smulnadt stoftdam täcker poren, hvarur svetten ymnigt flöt.

Och i långa, mörka strimmor sätter det sig, lag på lag, klibbar torrt och hett vid gommen under djupa andedrag. –

Vet du, hur det käns i hågen tungt och skumt och febermatt, då den hastigt ned sig sänker, skymningen till nödens natt?

Fattigdomens hjulverk surrar uti örat natt och dag, – känner du, hur hoppet slår med sjukligt tröga hjerteslag?

Anar du, hur ledans taggar, hatets käkar rifva sår och hur sinnet höljs af dam i tröstlöst långa arbetsår?

3.

Mörkret tätnar. Blåsten susar, svårmodstung och sorgesam. Rundt från alla gårdar glimma tända kvällsljus dunstigt fram.

Klinkan skramlar. In i stugan strömmar det en råkall fukt, och från genomblötta kläder går en unken vadmalslukt.

Uppå spruckna furubordet dagakarlens aftonmat: bröd, som hårdnat, mjölk, som surnat, – och ett litet tryckt plakat. –

Värk, som står i alla leder, föda, som är skämd och knapp, iskall ugn och vägg som dryper och en hampgul

skattelapp.

UR DJUPEN.

(Från 1881.)

Det ofta händt mig, der fram jag gick med muntert sinne och sorglös blick

och drack ur nöjenas fylda krus, vid tankejoller, i känslorus, –

att svagt der trängde långt fjerran från ett åskdoft rullande, hotfullt dån;

att hest det hväste djupt under jord i ilsket mumlande, arga ord.

En sträng, som svirrande sönder sprang. En ton, som skrälde med brusten klang

och slog sin skrattande låt in i min egen smekande melodi. –

Och sådant händt mig hvarenda dag och det vid syner af vanligt slag:

då ut der strömmat vid aftontid ifrån fabriken och dagens id

en lungsjuk ungdom med blicken matt och kinden gulblek och flottigt glatt;

då furstepojkar och knekt och prest sig fräckt ha bjudit till bondens gäst;

då silfverslantame rullat hän vid sabelskrammel och hurraskrän. –

Nu sist jag stod vid ett kantigt stup och hörde mummel ur mörka djup.

Det var en underlig, blandad låt, till hälften ilska, till hälften gråt.

Och örat lade jag tätt till jord och hörde sällsamma, dystra ord:

om herremannens och folkets rätt; om lag, som skipas på eget sätt;

om stora tjufvar, som lösa gå, då handklof lägges uppå de små;

om vackert klingande grefvenamn, som lotsar skurken i säker hamn. –

Jag fram mig böjde vid kantigt stup och sänkte blicken i mörka djup.

Jag tusen brinnande punkter såg, der vidsträckt dunkel inunder låg:

den hatets ljungande eld, som bröt ur tusen ögon och mot mig sköt.

Och näfvar knötos i raseri, och mot mig rungade hämdeskri.

SIESTA.

Det varit en munter festdag, vi firat den, som sig bör: vi ätit en präktig middag och druckit sen vår likör.

Vi blifvit en smula varma, och kinden blossade röd, och slöa ögon brunno i glåmig och dunkel glöd.

Så hyrde vi oss en droska och åkte längs stranden fram att döda en tråkig stund med cigarrer och samtalskram.

Det var just inpå våren, då luften är blid och len och myllan vätskigt glänser och mjuknar i solens sken.

Men slätten ut sig bredde, och spirande vintersäd sköt upp i gröna rutor, så saftig, fin och späd.

Det var vid solnedgången, och hvarje färg blef matt, och sundet i lätta dunster sig hvälfde, kyligt glatt.

Och klargröna böljor gledo bland stenar på tånghöljd strand, och stundom en saltmängd vindflägt strök svalkande in mot land.

Der borta skymtade dunkelt man skeppens master och tåg, der staden med tak och spiror i aftondimman låg.

Med vältrande, kolsvart rökrand en ångbåt ur hamnen sköt, och ute från hamnarmsfyren ett dunstgult sken sig göt.

Det var så tyst omkring oss, den starka luften sög; det drog uti ögonlocken, och tanken blef slapp och trög.

Der hördes ibland en gäspning, blott sällan ett ord der föll. – Vi väcktes ur dåsig dvala, då vagnen plötsligt höll.

Nu hade solen sjunkit, och skymningen föll på. Strax vid en dyster byggnad sig höjde med murar grå.

Och öfver kanalens brygga, af stängande spjelverk täckt, skred fram en sällsam skara i fångars gråa drägt.

Det ljöd så doft vid stegen i tung och dånande takt. Med spänd revolver i handen stod här och hvar en vakt.

En hvar för honom i helsning från hufvudet mössan strök. Så fängelsets mörka dörrgap omsider den siste slök. –

Det håliga, dofva dånet mot bryggans trägolf dog. Men genom mitt sinnes dimma sin strimma en tanke drog.

Jag tänkte på de tusen, som födas i unkna vrår, der giftiga bränvinsoset i qvalmiga luften står;

der fuktiga väggar droppa, der ugnen är ständigt tom, der själar och kroppar ruttna i last och fattigdom. –

Jag märkte nog svag jag varit att bli sentimental. – Man genast for till hotellet att åter bli normal.

SERENAD.

Uppå ullmolns hvita bolstrar, fållade med guldtrådsfrans, hvilar månens gula rundel uti simmigt ymnig glans. Gatans stenar blåhvitt skina, alla skuggor skarpa stå, lent i andlös hviskning faller sommarnattens ljumhet på.

Då och då ett ljud skär genom. Ljudligt tornets klocka slog, hårdt igen en gårdsport smälde, hundskall doft i fjerran dog, ensligt raska fotsteg klappra, rått derborta hörs ett skratt. Nu det åter andlöst hviskar uti drömtyst sommarnatt.

Serenadens toner stiga. Liksom då med böljmjuk kam insjöns aftondyning skvalpar öfver strandens stenar fram, bölja höljes blidt af bölja, – tonevåg på tonevåg glider fram i sakta gungning, porlar in i drömskum håg.

Uti stigande crescendo tumlar sig en lössläppt flod: alla lidelser, som sjuda uti lifsvarmt ungdomsblod. Så den åter långsamt sjunker, tills den, lugn och spegelglatt, vekt och dämpadt glider fram i hviskande augustinatt.

Och det tonar rundt kring staden. Uppe, der bak fäld gardin ljuset just nu tändes, skymtar fram en skugga, lätt och fin. Hjertats dunkla skymningsdrömmar svärma uti stilla lek, medan alla klara tankar vyssas in vid tonesmek.

Och der dämpad, blekgul dager faller ifrån lampan ut, och der plågad sjukling somnat för en lycklig, kort minut, gällt det skallar. Upp han spritter. Matt och het och feberyr, lyssnar han till urets knäppar, tills den bleka dagen gryr.

Der vid sprit och tobaksångor skrålar rått ett drucket lag, tränger stundom fram från fjerran en och annan ton, helt svag. Och hos mången stackars qvinna sig en tår i ögat stjäl, på hvars lyckas hufvud ödet satt sin jernskodt hårda häl.

Och der lastens brudsäng bäddas under fräcka, lystna skratt, och der trasigt armod raglar kring i hopplöshetens natt, och der fattigdomens döttrar lyssna ifrån kyffets vrår, brusar vekt en melodi om fröjd och sol och bröd och vår.

BRÖLLOP.

1.

Oktoberblåsten hviner, kring knutarna den stryker. Det svider kallt i huden af regn, som dimgrått ryker. Men matt och dunstigt lyktsken i draget häftigt fladdrar, och gatan flisigt skiner, och rännstensvattnet pladdrar.

Musiken muntert ljuder från saln, som festligt skiner, och skuggor dunkelt skymta bak fälda rullgardiner. Derute menskor stimma, som mörka böljor gunga, och liksom bränning brusar, der rop i blåsten runga.

Gardinen drages undan. Af dimhvit drägt omfluten, mot svartklädd brudgum lutad, står bruden ljusbegjuten. Hon böjer djupt sitt hufvud, och gladt hon ler och niger. Då svängas hatt och mössa, och hurraropet stiger.

Ett dämpadt hånskratt hördes bakom mig. Helt allena inunder lyktan stod der en pyntad Magdalena. Ett fuktgrått skimmer flöt på de kyniskt fräcka dragen. Det lopp som is i blodet, jag stod af lamhet slagen.

2.

Hon känner doft af rosor från dolda bäddar sväfva, och valsens lena toner en slöja sammanväfva, der dunkla tankars inslag sprängts in som ljus på vatten. Men bakom skimrar lyckan som stjerneglimt i natten.

Den arma! Nog jag såg det: du, hemska barn af lasten, skref hennes lyckas dödsdom med råa ögonkasten. Med detta bittra hånskratt du hämnats allt, du lidit: de långa årens nesa, förakt, som bränt och svidit.

Du var en fallen kvinna, han ung och glad i modet. Nu är han slapp och lifstrött med dödens gift i blodet. Derinne nu han dansar, hans ögon sinligt brinna. Åt rik mans dotter skrattar en stackars fallen kvinna.

NATT-TANKAR.

I mången en ensam timme i slumrande, drömtyst natt föll på mig som nu en tanke, att upp jag ur bädden spratt. I själens finaste nerver sin glödheta spets den sköt, så djupt en stingande sveda sig in i mitt väsen göt.

Den tanken: tag af sekunden den minsta bit, du vet, och dela och dela åter i gångers oändlighet, – der rymmes ändock af synder och sorger en evighet, af gråt och af torrögd vånda, af fasor och uselhet.

O, kunde jag riktigt sjunga den tanken med styrka ut i tonande, sköna rytmer, så att vid min visas slut ett mullrande eko ljöde ur grändernas skumma vrår, som dälderna hotfullt lumra, då sommarens åska går!

PÅ SÖNDAGSFÖRMIDDAGEN.

Den glödande solen skrider på himmel i dunmjukt blått, der stundom det sakta glider en segelhvit, ullig tott.

I hvitnande ljus det gliser från gatans heta sten, och starkt från fälda markiser det kastas ett bländhvitt sken.

Och solen glittrar och blänker på tegeltakens rad. En glänsande ljusvåg sänker sig ned mellan gröna blad.

I ljudlösa flöden den rinner. Vid kronornas sakta brus på gångar och gräs sig spinner ett nät af skugga och ljus.

Och bellis och gul ranunkel i daggiga gräset står. I hvalfvets doftfylda dunkel en böljesval stillhet rår.

Men solbaddet glödhett steker på kyrkans gråhvita sten. I fjerran brusande, smeker koralen, dämpad och len.

I lummig skymning jag sitter inunder grönskande dok och vänder vid fogelkvitter ett blad uti lifvets bok.

TILL VÅRA ”IDEALISTER”.

Lik en Proteus skiftar tiden i det stora som det lilla. Det som tycks en löjlig villa, ifrån gårdagssynpunkt skådadt, ses, då natten är förliden, af en morgonrodnad bådadt: solens första, matta strimmor sugas opp af nattens dimmor.

Allt går fram, då former brytas. Ondt af motsatt ondt fördrifves, innan måttans planta trifves, och den ena öfverdriften har i hårda striders skiften ständigt med sin motsats kämpat, innan den sig sansadt lämpat.

Tårarne i löjet bytas. Lidelse, som häftigt blossar, snart af aska öfvertäckes. Kraft, hvarmed man ödslar, stäckes. Fadd blir njutning, der man frossar.

Se i häfden! Genom tiden dånar under krutrök striden, der det blixtrar skarpa lansar kring det gamlas skjutna skansar. Och i stilla arbetskamrar tankens slägga idogt hamrar på den spik, som på det sista slås i slappnad åldrings kista.

Tyrannits palats sig hvälfver, – snart dess murkna grundval skälfver, och kring grusade ruiner anarkin i stormar hviner.

Massans välde högt förkunnar röst ur tusen, tusen munnar, – vid ett slag af tidens klocka skränen sig i halsen stocka, och på blodbemängda gruset timras opp det nya huset.

Gladiatorn muskeln knyter, och martyrers blodström flyter, – snart i cellens skumma dager sitter munken, gulblek, mager. Dogmens snäfva tröja sluter, snörad hårdt, kring former fina, – snart bak känslans flor, som gjuter sig i veck, de mjuka skina.

Och den verld, der dikten vankar rastlöst kring i dunkla tankar! Höljd i plastisk drägt, hon talar uti Greklands tempelsalar,

ädelt lugn, bland kolonnader, luftigt ljusa pelarrader. Hon i dômens skumma hvälfning böjer knä i mystisk skälfning. Uti fina menuetter sirligt fram hon foten sätter, medan skrumpna, gråa huden skymtar bakom tunna skruden. Och der blekgult månsken faller genom lifvets fängselgaller, sitter hon i hektisk trånad,

spinner drömmens sköra spånad.

På den stilla kyrkogården skum sig reser marmorvården. Aftonskymning lent sig sänker. Stråligt minnets stjerna blänker. Uppför tidens branta trappa se vi dem med fötter rappa, seklers slägten, rastlöst ila utan ro och utan hvila.

Högst på backen mot azuren se vi, tecknad skarpt, konturen utaf tidens främste männer, af kulturens ämnessvenner med de ädla tänkardragen. – Sakta, ljudlöst ljusnar dagen.

In i smala, mörka gränder dikten nu sin vandring vänder. Dit, der naket armod sölar sig i lastens djupa pölar, smutsen stinker, kölden biter, törsten bränner, hungern sliter, och i nödens kalla dimma lastens mygg i massor stimma, – dit hon, blek om kinden, skrider. Och den nöd, som stum sig vrider, och det hat, som eldrödt flammar, skymtar hon bak rutans imma, likt ett skott i gråtät dimma. Huru hämdrop ilsket hväser,

hur af gnistor argt det fräser, hur om bröd det drucket stammar, hur i gråt det sakta qvider! – –

Hon till ljuset går och dagen, der vid full orkester dansen muntert går i rika glansen ifrån lifvets ljusa lycka. Och hon mins den sjukes krycka, och hon mins den heta tåren, ångestsucken, döden, båren och de tröstlöst tunga stegen. Mörka blifva anletsdragen; hvad hon sett och hört derinne, sänkt sig ned i hennes sinne, bränt sig in i hennes minne, deras smärta blir till egen, och det ve, som tystnad tvingar, rytmiskt skönt i versen klingar. Ej blott hennes blir den bikten: armas bön om bröd blir dikten.

Dunkel förlåt bort hon drager, och en hemsk och blodröd dager skjuter in i breda strimmor uti nödens natt och dimmor. Låder smuts vid diktens vingar, är den dammig, fina skruden, skärande och dystra ljuden, innerst bor dock ärligt hjerta, som har rum för all den smärta, hvari millioner rysa: de, som törsta, svälta, frysa.

EN LITEN HISTORIA.

Det var några korta stunder, då allt var klarnande vår. Då sågo de solen spela med guldglans i alla vrår.

De kände, hur friskt det grodde, hur allt hade rastlöst brådt och närande safter välde i spirande tankeskott.

Det var några korta stunder, då viljan var smidigt stål. De skönjde bak drömmars slöja ett hägrande framtidsmål.

Och ville det stundom skymma och blifva till regn och blåst och stelnade ljumma myllan i bitande vinterfrost,

så hade de eld, som lyste med låga, klar och ren, och spred sin mjuka värme igenom märg och ben. –

Så lärde de genom böcker, att allting är armt och platt, att hvart vi än vandra och blicka, så är det den mörkaste natt.

Det var ju så romantiskt att bära en tragisk min och dricka i djupa klunkar ur smärtans ljufliga vin.

Men hur det nu kom sig, lifvet gaf böckerna rätt i allt: hvad fordom låg sött på tungan, det sved som bittraste salt.

Vid hvarje steg refs en flänga i skylande barndomstron. De märkte den dryga taxan: en bristande illusion.

Nu gå de med slappa nerver, och deras vilja är bräckt, och eld, som lågade, slocknat, af gulnande aska täckt. –

Men än, då det sakta skymmer, vid aftonbrasans sken, som leker i rummets dunkel och smeker med värme len;

då alla kärliga minnen och hvarje leende dröm som doftande rosor flyta på tankarnes glidande ström; –

då glimmar det under askan en värmande, kraftig glöd, då tinar det opp kring hjertat, der skorpan låg helt spröd.

Och än, då i slitna trasor en stackare ber om bröd, den håliga, dofva stämman i öronen länge ljöd.

Och än i sömnlösa nätter, då febern i blodet står, i vild förtviflan faller på kudden en brännhet tår. –

Det händer nu mera sällan, ty deras vilja är bräckt och eld, som lågade, slocknat, af gulnande aska täckt.

NATURENS URVAL.

Växtens celler bygga sig opp. Sundt det sväller i saftfyld knopp. Hyllet brister i solens glans, kronan prunkar i färgrik krans. Bladen i prasslande hvirfveldans lossna, då höstregn häller.

Jorden täcker fallande frö. Grodd det sträcker i vårljum tö. Väfnad, der skytteln raskast går, celler, der saften rikast står, planta, der lifvet sundast slår, spira, då våren bräcker.

Sjelfve vi skina i ungdomsskrud, vissna, tvina på dödens bud. Fröet, som bäddades ned i mull, tanke, som glimmat af purast gull, gerning, som gjorts för det bästas skull, gro, då markerna tina.

Häfderna bölja med skumhvit topp. Vågorna hölja tropp på tropp: folk, som blomstrat en kort minut, åldrats sakta och dött till slut – – – fetaste flödena ymnigt ut öfver andens nyodling skölja.

I VÅRTIDEN.

Och vårljumt skiner solen, och himmelen är blå, och hvita skyar sväfva helt sakta fram derpå.

Som blekgrön slöja sveper sig vårsäd, fin och späd, och mjuk som mossa kullrar sig mörkgrön vintersäd.

Nu myllra brodd i hagen, nu sväller det i knopp. Ur klibbig hylsa vecklar ett fjunigt blad sig opp.

Och rundt omkring mig brådska och idel lif och lust, och allting gror och suger ur jordens feta must.

Och rundt omkring det kämpas en dust på lif och död. Det är som doft ett mummel från vida marker ljöd.

Du stackars sensitiva, som skjuter ur jorden opp! Jag ser, hur sjukt du lutar med gul och vissen topp.

GALLBLOMMOR.

Ett lysande elände. TH. M. FRIES

De grusade gångarne sno sig kring matta, grön och fin. Man skrider ur doft af reseda och in i doft af jasmin.

Af hetta hvitnande hvälfver sig julihimlens loft. Från krattade blomsterrabatter det ångar i rosendoft.

Och blekröda rosor prunka i yppigt prålande skrud med blodröda åderstrimmor i kronbladets skära hud.

Och snöhvita rosor lysa bland grönskan i fager skrud med vattenklara ådror i kronbladets lena hud.

De svälla och dofta och skina, – de ståta med fägring tom, de stå der så hjelplöst arma i all sin rikedom.

Men finge de växa fritt i naturens eget hägn, der nyponets enkla blomkrans slår ut i sol och regn,

hvad seklers förkonstling stympat i skändligt barbari, det skulle nog vecklas ut i naturens harmoni.

BLOMSTERLIF.

Den dunkla vätskan väller i rötternas fina hår. I stjelkens kedjade celler den sakta stigande går.

I bladets massa spinner sig väfnad, len och skör, der böljemjukt den rinner i slingor af fina rör.

Den lefvande saften strömmar i hyllenas höljen opp att väcka ur dunkla drömmar det lif, som slumrar i knopp.

Så kommer den stora stunden. Med ljummande morgonbris det springer ur lätta blunden i vaggande solguldsdis.

En dämpad orkester ljuder i skogens hvälfda rum, och sakta ett tyst den bjuder: naturens mysterium.

NATUR.

Du lilla brodd med nålfin spets, som späd och ljusgrön står i lucker, fuktig myllas bryn i varm och solig vår!

Så mången regnskurs svala stänk skall sippra kring din rot, att näringssaft i ymnighet må strömma dig emot.

Och solen badda skall så ljumt, att marken står i rök, och den skall skina ända in i klorofyllets kök.

Du skall få se, det händer nog, en sommardag till slut, att genom hylsans springa ser det gröna axet ut.

Och när i rikligt rågadt mått du sväller af lefnadsmust, och när i mognad ungdomskraft du sjuder af alstringslust, –

en dag, då luften i skälfning står, en rykande pollendunst skall slungas ut ur din ståndarknapp, som brister i blomsterbrunst.

Och när så axet tynges ned på torrt och gulnadt strå, med rassel liens skarpa egg igenom dig skall gå.

TÖ.

Ljudlöst stilla vinterdagen skrider, kort och skum. Luften, grå af fuktig dimma, tynger, len och ljum.

Och det töar. Droppar plaska ned från regndränkt tak. Mossens vatten krusadt glider fram i isens vak.

Genom rutan ser jag remnor gå i markens duk, knagglig fåras bruna rygg, der snön låg hvit och mjuk.

Men der nere, tyst och stilla, reds den näringssaft, som i vårljum sol skall väcka fröets groningskraft.

Snart skall kälen gå af jorden, det blir vår och sådd, och ur myllan spira späda, gröna sädesbrodd.

DÅ VÅREN BRÄCKER.

De glesa strömolnen teckna sig hvita mot ljusblå grund, och luften glittrar och darrar i solvarm middagsstund. Men allt är så ödsligt naket, och jorden är brun och grå, och stubbade, låga pilar kring

nyplöjda marker stå.

Bland almar med råkbon i toppen och reslig och grenlös stam de kalkade väggarne blänka med stackar och halmtak fram. I djupa, leriga diken det smutsgula vattnet står, och glest från vätskiga marker en blånande ånga går.

Och myllan luckras af harfven och klyfves af plogens bill. Från soliga rymder ljuder en klingande lärkedrill. Och viporna ängsligt skria och tumla och svänga sig opp, och gäddan leker i ängskärr med glittrande solskensdropp.

Det blir så högtidligt stilla och lyssnande i min håg. Det är som om all naturen i anande väntan låg. Det tonar en ljudfin groning från skog och mark och sjö; man hör, hur det saftigt sväller och spirar i ägg och frö.

VID ÄNGSKÄRRET.

Jag ligger på ängens sluttning längst nere vid kärrets strand, der vågorna lena glida mot böljskummets hvita rand.

Der ytan är spegelstilla, på bottnens grågula slam solstrålarne dallra och sväfva i fladdrande strimmor fram.

Men krusningens ryggar brista till stänkfin silfverfrans af perlande, klara droppar, som glimma i solens glans.

En spirande grönska höljer sig mjukt öfver bottendyn, och vårspäda grässtrån titta i vattnets blånande bryn.

Små gula och hvita snäckor med sirlig, spiralsnodd topp kring kärrets nakna tufvor af vågorna spolats opp.

Och solen slår öfver vattnet sin glittrande, gyllne spång, och vågorna gunga och vagga och nynna sin tysta sång.

Och tankarne gå och komma. Så glömmer jag verlden all för rena lärketoner och kyligt böljesvall.

ROMANTIK.

Det kvällades sakta. Klubbans slag mot tjuderstakarne ljöd, och aftonhimlen prunkade fin och gnistrande sidenröd.

Det doftade hö, och dimman rök så hvit öfver kärr och äng. En visa trängde från vägen fram med sorgsen mollrefräng.

Så dämpades allt och domnade in, och glödande färg blef matt. Det är så hviskande, andlöst tyst i sofvande sommarnatt.

Nu vill med anande, drömskum håg jag tyda den månljusskrift, som ritas på gärdets gröna duk af glänsande pilbladsstift.

PÅ KYRKOGÅRDEN.

1.

Af ständigt grönskande buxbom med glänsande, tjocka blad en häck kring hvitgrå stenkors och kullade grafvars rad.

Det är just ej så utan jag blir en smula vek: vi två en gång i tiden ju lekte en kärlekslek.

Som allting här i verlden det ock ett misstag var; en länk i den långa kedjan af frågor utan svar.

Det är ju som det skall vara. Jag undrar ej minsta grand. Dock händer det, att det kännes i hågen tungt ibland.

2.

Jag ser på de röda rosor, som blomstra på din graf. Jag kan väl för mitt knapphål få bryta en enda af.

Der nere du långsamt löses, och kanske strömmar det fram, ditt väsen, som närande safter i rosenbuskens stam.

Kanhända din fägring glider i blida flöden opp att prunka i varma färger i svällande rosenknopp.

Och derför bryter jag af den att fästa den i min rock. Så har jag här i verlden ju något af dig dock.

SILHOUETT.

Du stod deruppe på backens topp en stjernig vinternatt med gnistrande snö på markerna och kärris, blank och glatt.

Orörlig, stilla, lyssnande, som bidde du ett svar. Jag såg silhouetten tecknas skarpt mot himmel, frostigt klar.

O, grepe jag din tanke fin med mina grofva ord, visst satte jag på pränt en dikt med fägring, aldrig spord!

VID BLOMSTERBORDET.

Och solen blänker på fuktad jord och glänser på våta blad. Vid yppigt bugnande blomsterbord strålar du sommarglad,

der solen siktar sitt fina stoft i ystert lekande dans. Och heliotropens mandeldoft drömmer bak ögonfrans.

Den friska ångan från regnblött mull och grönskan från blomsterbord och sommarglädjen och solens gull dofta i dina ord.

ÖGONMAGT.

Der ljuda fejla och klarinett, der spelas muntert på balen. Elastiskt flygande polkalätt går dansen käckt uti salen.

Och kjolen sveper kring spänstig kropp, då ungmön glider i dansen med kind som bristande rosenknopp och glans bak ögonlocksfransen.

Då är med ett, som om allting svann för både syn och för öra. Dock är, som fjerran en tonbäck rann, som kunde dunkelt jag höra.

Men tempelstilla. Jag endast ser två ögon underbara, två bruna ögon och intet mer, två stora, strålande klara.

TONER.

Tonerna tumla i valsens takt, gungande, spänstigt de leka, brusa i stolta ackorders prakt, smeka, smältande veka.

Och till strängens skära ljud lyss hon vid min sida. Höljda i florlätt toneskrud, tankarne flyga vida.

Rika, ymniga melodi, som dig kring mig gjuter, fattig emot den harmoni, hon inom sig sluter!

Ingen i verldens larm det hör, hur hon kan strängarne röra. Dämpad klang, en bristande skör, stundom dock når mitt öra.

SKUGGSPEL.

I gula lampskenets ymnighet din skugga tecknas på väggtapet.

Och genom dörröppning skönjer jag de lösa linjernas matta drag.

Med lyckans löje uti min håg jag mins ett skuggspel som tidt jag såg,

af båla tankar med intig halt och sjuka drömmar i dimgestalt.

Du tomma skuggspel i måneljus, vid aftondyningens böljebrus,

vid blåa blänket från frusen sjö, vid vinternätternas hvita snö!

Ett enda steg och jag kan få se de bruna ögonen lifsgladt le.

VID BARTOLOMEUSTID.

Der dånar bland hagens knotiga trän en nordvest, blåsande, rå. Den sopar de rökiga molnen hän och fejar himmelen blå. Den griper i kvarnvingens segel tag och ruskar i frukttyngd gren och sveper på Bartolomeusdag med dån öfver naken ren.

Det mörknar till natten. Med klagan och dön far stormen på öde slätt. Mot köldblek himmel, på backens krön, står kvarnen i skarp silhouett.

Det skramlar på ruta, det hvirflar kring knut, det stöter mot gafvelmur, det jemrar så hemskt som en ugglas tjut och det vrålar som ilsken tjur.

Det var en Bartolomeusnatt med stormens larm och skräll, med pöbeljubel och bödelskratt och böss-skotts eld och smäll, då kättaren spetades upp på spjut vid fladdrande fackelsken och vräktes på blodstänkt stenbro ut och bräcktes i knotor och ben.

Och tusende ligga här rundt omkring och lyssna till stormens dån med tankar, som dansa i hvirfvelring och sjunga i ilsket hån.

Ty allt, som i lockande fägring stod, det stupar i grusande kross. Den planta, som vattnats med hjerteblod, den rifves med rötterna loss.

Och slottet, som timrades upp så stolt en månklar augustikväll, det svigtar vid hvirfvelens starka volt och ramlar med åskans smäll. Och vådeld skiner vid pöbelns skri och bödlarnes onda skratt, när hjertat tröstlöst gråter uti sin Bartolomeusnatt.

UTBYTE.

När sol och grönska är borta och allting är kalt och grått, man bygger i dagar korta af minnen ett spindelväfsslott.

När tron på lyckan är borta och man är till att lefva för feg, man plöjer i dagar korta på diktens magra teg.

MAR-RIDT.

Då strömmande senhöstskurar, hvasst emot rutan slå, kring hufvudkudden det lurar, trefvande tyst på tå.

Då stormen i ilska tjuter och natten är svart som bläck, fast öga och öra jag sluter, jag grips af en namnlös skräck.

Då vått det om strupen klämmer och hjertat med ens står still, jag ville ropa i jemmer min fasa att vara till.

I SENHÖSTNÄTTER.

Till kand. KNUT WICKSELL.

Då gula septembermånen slog genom rutan sitt skarpa sken och dallrande skugga på väggen jog från svängande, bladhöljd gren, der ensam i midnattens stund jag låg, och fastän mitt öga var lyckt, en skräcksyn med andlös ångest i håg jag stundom mig skönja tyckt.

Oktobernatt, då regnstormen tjöt, i stönande vånda det kved, och andetyst kring min bädd sig knöt en likhvit spökelseked. Den lutade sig mig tätt intill med ängsligt jemrande låt, och våt af kallsvett lyddes jag till de ofödda slägtenas gråt.

PÅ CIRKUS.

1.

Jag dåsar en kväll på cirkus. Det är så sin egen sak, när sinnet trefvar i dimma och tanken är slapp och slak.

Och publikum applåderar vid clownens lustiga dans. I takt till musikens klingklang han dinglar vid åsnans svans.

Man har det nog på känseln, att njutningen är fadd, och dock, det kan ej nekas, man känner sig hemmastadd.

Det der är bålt så snillrikt. En sådan pajasdans på lifvets cirkus träda vi alla vid slumpens svans.

2.

Man klappar vid mästerstycken af äkta, ädel sport och stirrar med lystna blickar på former af prima sort.

En kittlande rysning kryper och kyler i ben och hud, då spänstigt en flicka dansar på linan i grannlåtsskrud.

Då musklerna väldigt spännas, det glöder i ögat matt, och kroppen i sinlig skälfning af sugande åtrå spratt.

Och stridt från orkestern sjuder en eldskur, hvass och het, och tonerna ymnigt regna i blodfull sinlighet.

PÅ VANDRING.

1.

Han vandrar, der vägen rullar i solens heta brand på vågigt formade kullar sitt skinande gula band;

der bugnande rågfält prassla med blåklint och baldersbrå och liarne hvassa rassla i sprödt och torrgult strå.

Af höstfolk i arbetskläder det vimlar, der fram han går. Han vandrar i solskensväder i dammande landsvägsspår.

2.

Der grönskan slår sitt lummiga loft i böljande, sida fållar och dämpadt solljus som glittrande stoft sig ned mellan bladen sållar,

han ensam sitter på mossig sten och vyssas i svala drömmar. Det porlar en visa, klingande ren, der skogsbäcken sakta strömmar.

Men solsken på björkens hvita stam och glatta boklöf blänker. Ett glidande, ljusgrönt flor sig fram öfver ormbunksbladen sänker.

Från rågfältet ljuder ett dämpadt sorl. Men här är det skuggigt stilla, och bäcken sjunger i kyligt porl, och skogens foglar drilla.

3.

Der smal och slingrande skogsstig går bland yfviga buskar och täta snår af hassel och bok, han skrider. Derinne det sväfvar från stam till stam en ångande, mjölkhvit dimma fram, medan sakta mot kväll det lider.

Allt tätare väfves dimmans flor: i tjocknande veck det mjukt sig snor kring buskarnes låga kullar, det ringlar som bolmande ånga opp, i dunkel hvälfning af bokens topp det opp sitt nystan rullar.

Så underligt domnadt och doft och still: i fjerran en dämpad fogeldrill, en knäckning i murkna grenar. Men dimman tätnar, fuktig och rå, och tunga, stora droppar slå med plask mot blad och stenar.

4.

Han ned sig sätter på fuktad sten, der vägen löper längs åkerren.

Blott dimma, dimma han kring sig ser; ett dunstigt gråhvitt, – och intet mer.

Det tätnar, växer, det faller ned, – men ständigt åter det undan gled.

Så vått och råkallt och tröstlöst grått, och samma intiga töcken blott.

Nu allt är svunnet, som lyst hans håg, då stjernlös höstnatt deröfver låg.

Han ärligt verkat i trägen id och drömt i skogarnes helgdagsfrid.

Och när han vankade rastlöst kring, han ständigt gått mot ett ingenting.

Ty töcken, töcken blott, – rundt omkring ett allting famnande ingenting.